

Öknamn, talesätt och skämt om olika bygders innevånare.

Såsom gränssocken mot Blekinge har här förklenande omdömen och uttryck om blekingar förekommit. Man kallade alltid en bleking för oskäl^{ig}. Oskäl^{iga} blekingar var ett tillmäl^e, som ofta användes. Om en flicka gifte sig med en bleking hette det, att hon fick nöja sig med en oskäl^{ig} bleking etc.

Strömby hette i forna tider Svinhult och folket från byn blev ofta titulerat svin eller grisar av andra bybor. Detta var också en bidragad^e orsak till att namnet på byn ~~ändrades~~ ändrades i början av 1800-talet. Så var även förhållandet med byn Strömsberg i Torsås socken. Den hette förut. Lackulla men kallades av alla Blåkulla och folket blåkullingar. Hästmahult i Gullabo socken var känt som en efterbliven by och folket ett händigt men råbarkat släkte. Den som titulerades "hässmulting" blev inte vidare glad.

Ordspråk och talesätt.

Ett tillmäl^e av mycket graverande art var då man sade om en, att han varit på Öland och vänt "skitråkor" eller varit på Öland och plockat "våtsor" (brynstenar). Om den som uppträdde i fina kläder vid kyrkan eller eljest för att synas riktigt, sade man "vardagskrås och söndagsblås" passar illa ihop. Det gällde personer som var kända som vårdslösa och mindre renliga då det gällde klädsel.

Ramsor och verser. En by i Torsås var bekant för sina fina flickor, som hade ord om sig att vilja pååla i vackra kläder under det att det som inte syntes var av torftigaste slag. En visa diktades om dem och ljud: "Snören de hava de båd gula och blå, men strumpeband de hava de av särkesimmar grå"... De besittande bönderna var alltid utsatta för de ägendomslösas skämt. "Bonatjuv" och "bonarsäckare" var tillmälen som användes. Då barnen räknade "gribb" under lek slutade alltid räkningen men "och alla bonabarn i en gryta". Om vissefjärdaboarna hade han den kända ramsan "ja slåo mitt båin i en ståin sao de våin i hão båin å ståin." Diftongljuden i Vissefjärda skiljer sig väsentligt från dem i Gullabo och Torsås.

Då Rsthållet var dåligt hade man följande historia. Drängen i gården grät vid frukosten hos bonden. Han hade förlorat synen och kunde inte se smöret på brödet. Det var så tunt påbrett att det inte syntes. Husmodern fick på så vis sina gliringer för snålheten. Dagen efter satt drängen och skrattade vid frukosten och på fråga, varför han skrattade, svarade han att han fått synen tillbaka och kunde se kyrkan genom ostskivan, som han fick till brödet. Den var så tunn så den var genomskinlig.

Då man ville påpeka, att något var innehållslöst och saknade värde uttrycktes det med orden "tom som en skreft". Var port-

näen läns på pengar eller en person saknade tillbörliga fattningsgåvor, såde man, att den var tom som en skreft. Det kunde också användas om en enkel predikan etc. Skreft var en låda som ställvid sidan av logrummet för att uppsamla den säd, som föll ur axen, då man pensade råg. Det var inte många korn som föll i den. Öknamn lades på personer av en eller annan anledning. Det kunde vara en yttre defekt som på ett synligt sätt framstod och som skiljde dess ägare från övriga personer. Så kallades en man i Båldön i Vissefjärda med öknamnet Halvdager för att han inte fick upp ögonlocken riktigt.

En unik händelse kunde även ge upphov till ett öknamn som kom att vidlåda familjen i lång tid. "Vargaskytten" kallades en gubbe i byn Kulebo. Han lurade till sig skottpengar för varg, som han påstod sig ha skjutit. Det hände under mitten av förra århundradet. Några vargar hade han varken sett eller skjutit. Efter den händelsen fick han heta vargaskytten.

Träbens-Pellen kallades en person i Torsås. Han hette Peter Svensson men kallades aldrig annat än Träbens-Pellen. Han hade som namnet anger träben, och det kände ~~en~~ och var till och man visste allmänt vem Träbens-Pellen var. Däremot måste man fundera en stund vem det var frågan om ifall han nämndes med sitt rätta namn.

Ryssa-Peter-Månsson bodde i Badstuvbo och var ^{gjorde han} ~~sjöjdare~~. Bl.a. ryssar och därav erhöll han öknamnet.

Lump-Anten var lumpsamlare och bodde i Binnaretorp. Hans rätta namn var Anders Germudsson, men det använde aldrig folk, då de villtala om honom.

Då en bonde flyttade till en ny gård fick~~x~~ han heta nybonden eller nybon av det övriga folket i bygden. Om nu såsom förhållandet var i byn Hästmahult, att det fanns fl^era bönder med samma namn som det nybon hade, då han flyttade dit, var det många gånger svårt att veta vem det var fråga om, då någons namn nämndes, och för att kunna skilja vederbörande åt och veta vem det var fråga om, så blev samliga förknippade med öknamn i mer eller mindre passande form. Nybon kom till Hästmahult under 1800-talets förra hälft. Han flyttade då från Byn Torahult i samma socken och före honom -han hette Petter Pettersson - fanns i byn två stycken bönder med samma namn. En av dem hade flyttat dit från byn Råbäcksmåla och fick för den skull under hela sitt liv heta Råbäcksmåla-Pellen till skillnad från nybon och den andre. Nybon fick i alla fall behålla namnet nybon, och hans barne efter honom kallades Nybons Karl och Nybons Jonas och deras ättlingar efter dem kallas så än idag, trots över hundra år har förflutit sen Nybon flyttade in i byn.

Rävarna bodde i Strömby och var ökända vida omkring för sina stöldturneer i olika gårdar. Råven som anfadern kallades levde under 1800-talet och hans söner efter honom fortsatte i jobbet och drev det i ännu högre grad. Att bli kallad Räv var inte så smickrande för en person.

En annan släkt var Vibergarna från Videbäcksmåla. De hade dåligt anseende hos ortens befolkning för sitt oregerliga levnadssätt. Stamfadern var båtsman och under fritiden skomakare. Det var ett lömskt släkte, och fjärdingsmannen ville inte gärna inskrida mot dem för att inte bli utsatt för represalier.

Picken i Vidbäcksmåla hette egentligen Peter Petersson men hade för sed, att, då han tyckte det lämpade sig och risk för spå eller åtal ej riskerades, exhibitionera sig. Hans barn fick även del av eptietet.

Bråna-Marian bodde i Hästmahultsmåla och Hette Maria. Hon undervisade småbarn i konsten att läsa och verkade under 1860-talet liksom hemnes kollega Skol-Jon. Bråna-Kallen var en annan person av samma släkt. Han bodde i Tuthult och under barndomen bott på en bråne och därav öknamnet. För övrigt var öknamnsfloran rätt diger. Öknamnet sattes som prefix till dopnamnet, vilket fick bestämd slutartikel. Vanligen var det gamla båtsmansnamn som förvrängdes och sattes före dopnamnet. På det viset fick man en tyd-

lig differens mellan olika personer. Dopnamnen var inte så varierande och för att veta vem som var vem tillgrip man öknamnen. Pil-Emman och Pila-Sven var barn till gamle Pil eller Pilen som han kallades. Båtsmansnamnen uttalades alltid i best. form. då de utgjordes av enstaviga mamn eller fågel och fisknamn såsom Stare, Hake, Lax, Mört, Korp etc. De uttalades alltid Staren, Haken, Laxen, Mörtten, Korpen, Bålden, etc. Då dopnamnet började med vokal sattes båtsmansnamnet framför utan någon genitivändelse ex. Pil-Emman, Lax-Ingan (hon hette Ingrid och var dotter till båtsman Lax i Skörbo.) Tut-Emman, Pust-Annan etc. men om dopnamnet började med konsonant insköt man den gamla genitivändelsen a efter båtsmansnamnet ex. Pila-Sven, eller Pila Sventen, Haka-Pellen, Pusta-Lassen, Mörta-Kristinan, Malma-Kajsan, Bälsa-Lottan etc. Samtliga nämnda välkända personer i Torsås och Gullabo under 1800-talets senare hälft,

Öknamnen kunde således härflyta från någon skavank såsom förut är nämnt Träbens-Pellen. Sibuk i Gullaboås var sned i magen och Enhänningen en tjuv som under förra århundradet stal tagel från hästsvansarna i Vissefjärda och Gullabo under 1880-talet) hade endast 1 hand, Krokarm var son till Snella-Håkan, Ålskinns-Lassen bodde i Sloalycke och levde av att bereda ålskinn till slagband åt bönderna i trakten, Backa-Jyssen hette Gustav Svensson. Han var gift med Broka-Kittan och bodde i Petamåla.

Öknamnen var många och hade skiftande ursprung. Fåra-Lassen även kallad Skomakare-Lassen (Hans rätta namn var Lars Svensson) bodde i Kallemåla. Hade anklagats för fårstöld och sysslade skomakeri, därav öknamnet.

Luteka-Lenan bodde vid Luteken, en stuga vid en stor ek mellan byarna Kindbäcksmåla och Troxhult. Eken utt. ekan lutade något och kallades luteken eller lutekan.

Sandbäcka-Lassen utt. Saonnbecka-Lassen bodde Simmemåla och hette Sandbäck, ett båtsmansnamn. Båtsmansnamnen kom i vanrykte under årens lopp. Ingen ville kännas vid ett sådant namn och deras ägare återgick till sonnamn liksom bönderna. Då båtsmännen inte var kända som några mera ordentliga personer kom deras namn i vanrykte.

Somliga personer som sysslade med olika hantverk fick öknamn därefter. Smea-Kallen, hette Karl Olsson och var smed i Glosebo, Skräddare? Sven var skräddare och Snickare-Anten, snickare i Fagereke, Ställmakare? Ingan hette Ingrid och var dotter till ställmakaren, benämning på en vagnmakare som tillverkade vagnar för körslor vid gårdarna.

Pojk och deka kallade man både yngre och äldre personer. De fick behålla denna benämning om de var ogifta. Så kallade man äldre ogifta män pojkar eller pöjkar. Hultbergs pöjk var en

gammal murare i Torhult. Han hade lärt yrket av sin far och kallades av honom liksom av alla övriga ^{k/}pöjen och Hultbergs pöjk. Men ensbart pöjken i Juansbo kallades en gammal gubbe, som alltså sin barndom kallats så av sina föräldrar till att börja med och så av alla andra. Föräldrarna hans hade endast ett barn, det var pöjken, och han fick aldrig heta annat, och så uppstod detta öknamn, som han fick bära under hela sitt liv. Han gifte sig och hans son efter honom fick bära pöjk-namnet i det att han av gemene man kallades pöjkens pöjk till omväxling ^{med} Pöjka-Nissen. Han hette viss^t Nils Petersson enligt kyrkboken. Pöjka-Nissen hade egendom i Fagereke och levde i slutet av förra århundradet. Rya-pöjken var en äldre person i Gullaboås. Han gick med handel, som det hette, ett litet skrin med diverse varor. Han benämndes ömsom Rya-pöjken och Rya-Petter Johan.

Var det fråga om ett ogit fruntimmer fick det heta dekan om det för övrigt var till ålders kommet. Tuta-dekan fick heta deka långt efter det hon blivit gift med Backa-Peter-Gustan, en son till den förutnämnde Backa-Jyssen.

Halta dekan var en äldre ogift kvinna i Petamåla. Hon anlätades av bönderna under andtider till att risa, räfsa och ta upp säd. Då hon hade haltande gång fick hon öknamnet. Hennes borgeliga namn var Kristina Danielsson. Hon levde vid sekelskiftet.

Knappapöjken kallades en person i byn Lönbomåla. Hans rätta namn var Peter Johan, och han kallades även Knappa-Peter-Johan. Han fick öknamnet ^{på grund av} ett klämod han sökte ^{-sera} i mitten av 1800-talet. Det utmärkande för modet var att det hade så många rader av knappar överallt på kläderna. Längs byxorna gick en knapprad likt revärer och över mössan en knapprad fästad på ett band. Allt utn någon som helst motivering. Modet vann inga anhängare utan dess upphovsman skördare endast spe och förargelse för sitt tilltag att spela modelejon och till råga på allt fick han för sitt återstående liv bära öknamnet och hans barn efter honom.

Härm.

Under vissa tider då strömmingstimmen gick till i mängd vid blekingekusten, brukade fiskare från Torhamn göra färder upp till Småland och där avyttra en del av sin rikliga fångst. Då sa man att törmaboarna (torhamnsboarna) kom med sill. Strömming kallas här i trakten småsill. Sällhandlarnas sätt att bjuda ut fisken härmdes av smålänningarna och lydde: "Ska ni köpa seill fao leille? Säixtan skeilling vaolen, å ä int seillen göo sao vaoga ja bao leiv å blöo, (ska ni köpa sill, far lille? Sexton skilling valen, och är inte sillen god, så vågar jag både liv och blod). Det var under förra årdundradets senare del som detta förekom. För ett par decennier sedan levde en torhamnsfiskare, som omtalade,

att han som liten pojke varit med sin far upp till Gullabo socken och sålt sill, och då hade de varit inne i Gullaboås hos riksdagmannen där, och han kom ihåg från den färden att han där sett ett gökur och förundrat sig över det. Personen ifråga var hemma i byn Svanhalla i Torhamns socken. Törmaboarna var välkända i smålandssocknarna, som ligga på gränsen till Blekinge.

Skogaboar var gängse benämning på skogsbygdens bönder. Namnet användes av slättbygdens och kustlandets folk. De lade alltid en underförstådd mening av mindervärdighet i benämningen. Landsbönder kallades slättbygdens befolkning kollektivt. Det var befolkningen i östra delen av Torsås och hela Söderåkra som räknades dit. De ville gälla för mera än skogaboarna och var i mångt och mycket före dessa då det gällde nymodigheter av skilda slag.

Ofta kunde en titel ge upphov till öknamn. Ett sådant var Kyrkvärda-Sven. Han var son till en kyrkvärd i Fagereke och fick därav öknamnet, som han bar under hela sitt liv och hans söner kallades Kyrkvärda-Svens pojkar. En annan titel var fjärdingsman som gav upphov till öknamnet Fjärdings-Lassen, som hette Lars och bodde i Strömsberg. Såväl Kyrkvärda-Sven som Fjärdings-Lassen levde under senare delen av förra århundradet. Den sistnämnde dog under 1870-talet och den förre under 1890-talet.

Somliga släkter hade ord om sig för ett mindre hedrande leverne. Medlemmarna var spridda litet varstans som tjänare och stug-sittare och försörjde sig med tillfälligt arbet^e/ hos bönderna och dessemellan stöld och snatteri.

En sådan släkt var Bomma~~arna~~. De var spridda i flera byar och hade sitt ursprung i Gullabo socken. En av dem kallades av folket Bomma-pöjken. Han var skomakare under den tid han ägnade sig åt arbete, dessemellan tjuvsköt han och spelade kort. Le~~x~~vde ett oregelbundet liv, ramlade av tåget och kördes ihjäl. Av samma släkt var Bomma-Sissan och Bomma-Nissen m.fl.

Bälsarna bodde tidvis i Torsås och flyttade till Blekinge. Det var stora och robusta personer. Bälsa-Fransen var misstänkt för postrån på grund av en uppgift av den rånade, att rånaren var en stor och gräslig person. I själva verket var det en liten person, som utförde dådet. Han blev ertappad och dömd och Bälsa-Fransen var således oskyldig. Bälsa-Lenan var syster till Frans och bodde i Ilingtorp. Hon brukade infinna sig vid auktioner och sälja kaffe från ett provisoriskt stånd till dem som besökte auktionen. Bälsa-Lottan bodde i Trankvill och bar gift med Bösen. Intill bodde Rackaren. Han flådde hästar och hade därför ett dåligt rykte. Han hade visst begått något brott och varit straffad.

En bonde i Torahult gifte bort sin dotter till en vid Namn Petter Pettersson, som övertog gården i början av 1860-talet. Han blev emellertid alltid kallad Mågen av svärföräldrarna och det namnet fick han sedermera bära i hela sitt liv och hans barn efter honom. Om man ännu idag frågar efter Mågens gård, så vet en var i byn vem det är fråga om, trots att det är närmare 100 år sen Mågen flyttade in i gården. Hans barn efter honom fick del av öknamnet på så sätt att hans pojkar fick hete Måga-Sven Måg-Augusten, Måga-Hildan etc. Folkcirkulationen var inte så stor i bygden och det var ytterst sällsynt att någon utflyttning skedde. Man bosatte sig i grannskapet och då namnen på skilda personer var lika fick man tillgripa öknamn e.d. för att skilja dem åt. Det var inte alltid lika väl beställt beträffande nämnerna som i gården Kroksmåla mot slutet av 1800-talet. Där bodde 8 bönder som man lätt kunde särskilja genom en liten omväxling av för- och tillnamn. De hette nämligen Lars Persson och Per Larsson, Sven Larsson och Lars Svensson, Olof Svensson och Sven Olsson, Peter Gustav och Magnus. De sistnämnda kallades endast med tilllägg av gårdsnamnet Peter Gustav i Kroksmåla, Magnus i Kroksmåla. För övrigt var det vanligt, att man kallade många bönder och andra med förnamnet och gårdsnamnet såsom Johan i Troxhult, Per i Fenjabo, Nisse i Tuthult, Johan i Kindbäcksmåla, Pelle i Holmen, Lasse i Skruarna (Skruvmåla) etc. i legio.

Försörjningsmöjligheterna var minimala och det gällde att hitta på något, som kunde ge sin utövare någon liten inkomst. Många gånger gav födkroken sin utövare öknamnet, då det var känt att vederbörande hade sin utkomst därav.

Kak-Stinan var namnet på en gammal gumma från Vissefjärda. Hon gick omkring i bygderna i Gullabo och Vissefjärda och sålde vetevröd, som hon hämtat hos en bagare i Holmsjö. Förtjänsten var inte så stor men hon tycks ha försörjt sig på handeln.

En annan gumma, som fått öknamn efter sitt näringsfång var Snus-Marian i Hästmahult. ^{avriga} Han furnerade traktens bönder och manliga befolkning med snus. Någon annan handelsvara hade hon inte till försäljning. Några handelsrättigheter fanns givetvis inte och lanthandlaren knorrade över att hon fick sälja denna nödvändighetsvara utan att äga rättighet. Men då Maria var fattig och behövde att tjäna en ringa slant för sitt uppehälle, var det ingen som yrkade på att hon skulle lösa rättighet för att få sälja snus. Hon brukade ta hem en snusfjärding åt gången och den var slut förnyade hon ordern.

Sockerpinnapojken kallades en karl som kokte karameller (sockerpinnar) och sålde i gårdarna. Han var från Vissefjärda och kom vandrande enstaka gånger bärande sin korg med karameller.

Skea-Massen bodde i Hästmahult och liksom många andra av byns män sysslade han med att göra träsaker, Hästmahulta skräp som folket kallade alstren. De var av många olika slag såsom slevar, skedar, äskor m.fl. Domt glödritades "svilades" och måådes och skickades till avnämare i skilda delar av landet. Rörelsen växte ut och torde numera vara vida känd, och tillverkningen sker nu fabriksmässigt. Skea-Massen hette egentligen Magnus och tillverkade endast träskedar och slevar, som han buntade ihop och fraktade i en säck till någon uppköpare i Karlskrona eller Kalmar. Han hade många yrkesbröder och somliga var riktigt skickliga slöjdare.

Bidalite är beläget i västra delen av Torsås. Det hette förr Snippen eller kallades så av gemene man på grund av sitt läge mellan två vägar. Masse på Snippen kallades en vars egentliga namn var Magnus och eftersom han bodde på Snippen fick han heta Maas eller Masse på Snippen. Han familj kallades med ett~~x~~ gemensamt namn Snipparna.

Oset ligger vid Transjön. Det är ett litet ställe, som bytt ägare flera gånger och gett upphov till öknamnen Osa-Sven, Osa-Lassen, Osa-Helenan o.a.

Det förhöll sig vanligen så, att ett öknamn likgiltigt vilket upphov det hade, kunde följa släkten i generationer. Så var för-

hållandet med prefixet gästgivare eller "gäshhivare" som man sade. Gästgivaren i Torsås levde i mitten av förra århundradet och hans barn efter honom ärvde vedernamnet i det de kallades Gästgivare-Sven, Gästgivare-Gustan, Gästgivare-Lovisan etc.

Rätt lustiga namnramsor kunde bildas, som visar att en anfader i släkten var ursprunget och från vilken man sedan räknade generationerna efter varandra. Under förra hälften av 1800-talet levde i byn Fagerhytten ~~bodde~~ bönden Petter Olsson. Han var son till Olof Persson i Gullaboås. Denne Petter Olsson hade en son som hette Gustav och han i sin tur en son som hette Karl. När nu någon i grannbyn eller i närheten, som kände de nu nämnda personerna ville tala om dem så sa han om Petter Ols Gustaf och då han nämnde dennes son Karl sa han Petter- Ols- Gustas Karl. Petter Olsson var sedan länge död och Gustav var en gammal man och Karl omkring 40 år. Det var således inga unga personer man talade om. Så var förhållandet med en annan person som benämndes Petter-Svens-Petters Petter-Johan. Han bodde i byn Stehnbäck och hette Petter - Johan. Han var son till Petter Pettersson, son till Petter Svensson. Många liknande namnramsor förkom förr. Så är inte ~~nu~~ förhållandet. De hörde hemma i en gången tid, då man inte höll så styvt på titlarna, och då alla icke son-namn betraktades som båtsmansnamn e.d. och hade inte den rätta klangen i folks öron.

Om en person var liten till växten kunde detta ge anledning till öknamn. En som hette Per och bodde i Råbäcksmåla under 1800-talets mitt var liten till växten och till skillnad från andra med det ganska vanliga namnet Per, kallades han allmänt Lill-Pell. Han hade en son, som hette Erik, och han fick heta Lill-Pella-Eriken. Hans bror hette Gustav och kallades allmänt Lill-Pella-Jyssen. Benämningarna var många gånger både långa och konstiga och det hände ändå, att det kunde bli svårt att veta vem det var fråga om, när man talade om en person. Anders var ett vanligt namn och vilken Anders man menade var inte gott att i en hast veta, men sade man Sven-Måns-Anten, så visste en var att det Anders son till Sven Månsson. Han bodde en tid i Kulebo och flyttade därefter ner till Blekinge.

^{vara} Sven-Anta-Pellen bodde i Hästmahult och hade rykte om sig att opålitlig och illfundig. Han hette Per och var son till Sven Andersson, vilket förkortat av folket i gemen hette Sven-Anta. Det var sed bland folket att profanera namnen i dagligt tal om den ene eller andre. Anders Magnusson i Davidsmåla kallades alltid Ant-Mass, och Magnus Jonsson i Glosebo fick heta Mass-Jons i Golsebo, då han talades om. Petter Jonasson i Vidbäcksmåla fick heta Pell-Jons och Anders Nilsson i Lönbomåla Ant-Nissa. Olof Nilsson i Trankvill kallades Oll-Nissa. Men då man talade till

~~talade~~ personerna ifråga, använde man alltid det rätta namnet. Att använda öknamn eller förvränga namnet ansågs i högsta grad vanvördigt och kunde i värsta fall leda till långvarigt gräl och slagsmål.

Förhållandet till andra bygder.

Någon grannsämja mellan de olika socknarna kan man inte säga var rådande. Även de olika byarnas befolkning grälade och slogs då sinnet rann på. Mellan Torsås och Gullabo befolkning rådde i allmänhet fred, då dessa socknar var i äldre tid förenade i samma pastorat. Gullabo var annex till Torsås och kallades Torsås kapellförsamling ända till fram mot 1870-talet, då bygdens mest tongivande person J. Jonasson i Gullaboås började använda namnet om socknen. Han var ortens riksdagsman och gjorde den känd och bekant. Gullabo var det förkortade namnet av Gullaboås. Vid marknadsbesök och stadsresor samt vid auktioner och mönstring, då mycket ungdom kom tillhopa uppstod ofta gräl, som ibland slutade med dråp.

Då Gullaboås marknad hölls mötte man upp från angränsande socknar, och då spriten eldat upp sinnena blev det kraftmätning mellan folk från båda sidor gränsen. Förfärliga slagsmål uppstod och de slutade vanligen med dråp. Ligor av beprövade slagskämpar bildades, och de brakade samman med sten, påkar och andra

tillhyggen. Mest illa beryktad var en liga från byn Torahult i Gullabo. Gullaboås marknad var vida omkring känd som en plats där slagsmålen dominerade framför köpenskap. Hela trakten kom i vanrykte på grund härav och folket beslöt att vidtala sin riksdagsman J. Jonasson, att han skulle försöka få marknaden borttagen. Genom hans föranstaltande blev därför Gullaboås marknad slut. Den upphörde någon gång i början av 1870-talet.

Andra tillställningar med folksamling var auktionerna. Då brukade man möta upp från olika byar för att klara upp sina mellanhavanden. För att säkerställa sig mot eventuellt nederlag försökte man i ömse sidor värva anhängare, och snart var kalabaliken i full gång. I byn Fagehyltan hölls en auktion under 1860-talet som man länge talade om för det ursinniga slagsmål som vid tillfället uppstod. Så sent som 1899 var en auktion i Gullaboås där en person från Vissefjärda fick ordentligt stryk, endast och allenast för att han var utsocknes. Mot slutet av seklet försvann den gamla antagonismen så småningom mellan de olika socknarna och byarna. Vid mönstring, som skedde i Vissefjärda, mötte de unga pojkarna upp i sällskap med äldre vana slagskämpar. Då släpptes sinnen lös och under skrik och skrän åkte man vägen fram och den fredlige vandraren gick då av vägen för att slippa möta de vilda sällarna, som gav luft åt sina känslor, utan att ordningsmakten inskred. Man hade rätt att skråla så mycket man orkade

under den färden, och de stackars hästarna höll på att dö av ansträngning. Det var nämligen sed att var och en skulle ha 1 l. brännvin med sig för att fira dagen, De flesta brukade därför vara i hög grad berusade vid återfärden från mönstringen.

Smälänningarna avyttrade sina produkter till stor del i Karlskrona särskilt slaktdjur, ekbark och virke. Det var förenat med stora risker att förfetaga en sådan färd utan att vara väl förberedd. Våldsamma slagsmål mellan blekingar och smälänningar har under tidernas lopp utspelats på vissa platser, där man pustade ut under resan. För att i någon mån säkerställa sig mot överfall brukade smälänningarna sluta sig samman i större följden genom Blekinge till Karlskrona. Illa beryktade platser, där förbönder från skilda åelar av gränsen råkades var Lyckeby, där upphåll gjordes efter det man lämnat Karlskrona. Där fanns gästgiveri och där kunde man köpa brännvinet billigare än i själva Karlskrona. Det kostade i Lyckeby 90 öre litem och om man tog större parti blev det ännu billigare. Då de vägfarande blivit berusade uppstod gräl och slagsmål och under tiden blev de bestulna av påpassliga tjuvar, som tog tillfället i akt.

Mältan var en annan plats på vägen mot Flaken och Gullabo. Likaså var Fur på vägen till Vissefjärda en illa ansedd plats där slagsmål och dråp hände. Litet länge upp i Vissefjärda låg

ACC. N:R M. 11871:20.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Båldö mo, ett tillhåll för tjuvar och skogsmän, som på ett utstuderat sätt stal från de vägfarande. I närheten finns Dackes håla där Dacke låg gömd en tid efter sitt nederlag, innan han flydde till Hästmahult och Rödeby. Dessa nu nämnda platser var förr ansedda som tillhåll för allt möjligt löst folk, som stal från vägfarande bönder. Lika så var Bröms ett tillhåll, där blekingar och smålänningar råkades och gruffade. Inte långt från sistnämnda plats låg Grankrogen, som var hållplats innan man nådde smålandsgränsen. Här fanns fullständig krogrörelse och spritdrycker av alla slag fanns att tillgå.

Många bataljer ha under tidens lopp utspelats på de nu nämnda platserna och många gånger skedde dråp med åtföljande långvariga straff. En ny tid har emellertid randats för dessa orter och den som idag gör en färd fram här har inget att frukta för överfall eller bråk. Genom folkupplysning och undervisning har den gamla uppfattningen om slagsmål och bråk som något karlaktigt fått vika för hyfs sans. Den gamla kampanan har letts över till idrotten där rent spel kan göra sig gällande.